

Opis Systemu Kontroli Wewnętrznej w Banku Spółdzielczym we Włoszakowicach

System kontroli wewnętrznej obejmuje wszystkie jednostki organizacyjne Banku i jest dostosowany do charakteru i profilu ryzyka oraz skali działalności Banku, uwzględniając:

- stopień skomplikowania procesów funkcjonujących w banku i w podmiotach zależnych,
- zasoby, którymi dysponuje bank,
- ryzyko zaistnienia nieprawidłowości w zakresie poszczególnych procesów,
- ocenę dotychczasowej adekwatności i skuteczności pierwszej, drugiej i trzeciej linii obrony

Celem ogólnym systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie:

- 1) **skuteczności i efektywności działania Banku;**- Racjonalne wykorzystanie zasobów, polegające na promowaniu prawidłowych, oszczędnych, wydajnych i skutecznych działań oraz produktów i usług o wysokiej jakości, zgodnie z założeniami banku
- 2) **wiarygodności sprawozdawczości finansowej**, która polega na ochronie wiarygodności i integralności informacji. Realizowana jest poprzez gromadzenie i utrzymywanie wiarygodnych danych finansowych i administracyjnych oraz rzetelne ich prezentowanie w terminowo składanych raportach.
- 3) **przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;** polegające na zniwelowaniu ryzyka nie osiągnięcia założonych i koniecznych celów ekonomicznych
- 4) **zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.**- Wypełnienie wymagań prawnych polegających na weryfikowaniu i pilnowaniu zgodności działań podejmowanych z:
  - Ustawami np. ustawą Prawo bankowe,
  - Aktami wykonawczymi np. rozporządzeniami ministra finansów
  - Regulacjami branżowymi np. rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego
  - Umowami np. kontraktami na kredyty konsorcjalne

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony(poziomach).

- **Pierwsza linia obrony** - operacyjne zarządzanie ryzykiem, powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank. Do jej zadań należy m.in. projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami
- **Druga linia obrony** – wyodrębnione, specjalnie powołane, niezależne od pierwszej linii obrony stanowiska i komórki organizacyjne. Do jej zadań należy m.in. monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych, przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych, ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych, matrycę funkcji kontroli, prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz raportowanie o tych nieprawidłowościach
- **Trzecią linię obrony** stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB. Audyt wewnętrzny odpowiedzialny jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

Na wszystkich w/w poziomach, stosowane są odpowiednie mechanizmy kontrolne lub niezależne monitorowanie ich przestrzegania. **Mechanizmy kontrolne** przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.

W Banku zapewniona jest **niezależność monitorowania pionowego** poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii. Za monitorowanie odpowiednio: poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych oraz pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada komórka kontroli wewnętrznej oraz komórka do spraw zgodności. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem: celów systemu kontroli wewnętrznej, złożoności procesów zachodzących w Banku (zwłaszcza procesów istotnych), liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych, ryzyka zaistnienia nieprawidłowości, zasobów poszczególnych linii obrony(kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności pracowników tych linii), zasady proporcjonalności

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku wyodrębniona jest:

1. **Funkcja kontroli**, na którą składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli,
2. **Komórka do spraw zgodności**, której zadaniem jest identyfikacja, ocena, kontrola i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności banku z przepisami zewnętrznymi, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi oraz przedstawianie raportów w tym zakresie
3. **Niezależna komórka audytu wewnętrznego** – komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z przeprowadzeniem audytu w Systemie Ochrony.

Podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli w Banku jest **matryca funkcji kontroli**, w której powiązано cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej i wyodrębnione w ich ramach cele szczegółowe z procesami istotnymi wraz z wpisanymi w te procesy kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem tych mechanizmów. Matryca funkcji kontroli jest przedmiotem przeglądu i aktualizacji co najmniej raz w roku, a wszelkie zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą.

Zarząd Banku odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i komórkę ds. zgodności. **Rada Nadzorcza wraz z Komitetem Audytu** sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.

Bank określił **kategorie nieprawidłowości** wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich nieprawidłowości znaczących i krytycznych. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące, krytyczne oraz mało znaczące są raportowane do komórki organizacyjnej drugiej linii obrony tj. stanowiska ds. kontroli wewnętrznej, a ta raportuje je również do Zarządu banku w kwartalnym sprawozdaniu. W przypadku nieprawidłowości znaczących i krytycznych muszą one być zaraportowane również niezwłocznie po otrzymaniu, tak samo w przypadku przekazania do St. ds. kontroli wewnętrznej jak i Zarządu Banku. Wykryte w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące, krytyczne oraz mało znaczące są raportowane do Zarządu w sprawozdaniu kwartalnym. W przypadku nieprawidłowości krytycznych i znaczących należy

powiadomić Zarząd niezwłocznie po wykryciu nieprawidłowości. Wykryte w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości krytyczne powinny być również zaraportowane niezwłocznie do Rady, Komitetu Audytu oraz komórki audytu, natomiast w przypadku nieprawidłowości znaczących należy powiadomić Radę Nadzorczą i Komitet Audytu w formie pisemnej na najbliższe planowe posiedzenie po wykryciu nieprawidłowości.

Zarząd w okresach kwartalnych, natomiast Rada Nadzorcza i Komitet Audytu, otrzymuje w okresach półrocznych informacje o wynikach testowania pionowego i poziomego przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in. zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacji dotyczących efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzonych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku. Bank wykorzystuje w/w informacje w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

Rada Nadzorcza wraz z Komitetem Audytu dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, komórki ds. zgodności oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego. Dokonując oceny, Rada Nadzorcza i Komitet Audytu biorą pod uwagę informacje przekazane przez Zarząd o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz komórki ds. zgodności ze szczególnym uwzględnieniem:

- adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej
- skali i charakterze nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działań zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym podjętych środków naprawczych i dyscyplinujących
- zapewnienia niezależności komórce ds. zgodności
- zapewnienia środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania przez pracowników komórki zgodności oraz systematycznego podnoszenia kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i umiejętności przez pracowników tej komórki.